

www.ketab.ir

دوازدهمین |

کتاب سال شیدا

| مجموعه مقالات موسیقی |

| گردآورنده: محمدرضا لطفی |

دوازدهمین کتاب سال شیدا / محمدرضا لطفی / ویراستار: ندا شیروی طراح جلد: مرتضی ممیز /
مدیر هنری: سیاوش تصاعدیان/ چاپ اول / ۱۳۹۰ تهران/ ۲۰۰۰ نسخه/ چاپ و صحافی پردیس
دانش / شابکه- ۵۱-۱۹۳-۵۱۰۶۷۸ / نشر بیدگل: تهران. خیابان انقلاب. بین فروردین و فخر رازی.
پاساژ فروزنده. طبقه ی دوم. واحد ۵۰۵/ تلفن: ۶۶۹۷۷۸۱۷-۰۶۶۴۷۷۶۵۷/ فروشگاه: تهران. خیابان انقلاب.
بین فروردین و فخر رازی. پلاک ۱۲۷۴/ تلفن فروشگاه: ۶۶۹۶۳۶۱۷-۰۶۶۴۳۵۴۵/ تلفکس: ۶۶۹۶۳۶۱۶/
www.bidgol.ir /همه ی حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است/

قیمت: ۸۷۰۰ تومان

| فهرست مطالب |

۷	 مقدمه
۱۱	 یادآوری استاد حسین یاحقی (محمدرضا لطفی)
۷۹	 سرودهای مانوی و ارتباط برهت ایرانی با «پی‌های چینی و «بیوا»ی ژاپنی (دکتر محسن حجاریان) ...
	 بررسی تطبیقی پنج نغمه‌نگاری مختلف ردیف میرزا عبدالله
۱۰۱	 برای سنتور و تار/سه‌تار (آروین صداقت‌کیش)
۱۳۹	 موسیقی و امثال و حکم پارسی (علیرضا نظیف)
۱۷۱	 آواز دشتی در موسیقی کلاسیک ایران (بابک خضرائی)
۱۷۹	 بررسی اثرات تربیتی موسیقی از دید اندیشمندان (روح‌الله مظفری‌پور)
۱۹۵	 بداهه‌نوازی آگاهانه (ترجمه‌ی سید مهدی جعفری)
۲۰۳	 نگاهی به دومین ضبط صفحات سنجی در تهران ۱۳۹۱ شمسی (بهروز مبصری)
۲۱۱	 نگاهی به «مقام»، «مده»، «گوشه»، «دستگاه» و کاربرد آن‌ها در موسیقی ایران (بهراد توکلی)
۲۳۱	 نقش چنگ در شعر فارسی (نرگس ذاکر جعفری)
۲۷۵	 بررسی نقش مرتضی خان نی‌داوود در حفظ و اشاعه‌ی موسیقی ایران (فاطمه (مرضیه) ربوند)
۲۹۳	 بررسی منابع مطالعاتی موسیقی دوره‌ی اشکانی (مهشید فراهانی)
۳۰۳	 «سین استر» و نقش تعدد مدهای ایرانی در تحریک چندگانه‌ی احساس (دکتر محسن حجاریان)
۳۱۵	 ردیف موسیقی ایرانی در ارتباط با دستگاه (محمدرضا لطفی)

مقدمه |

توجه به خواندن درباره‌ی معانی علمی موسیقی، در ایران بسیار ضعیف است. با این که تعداد کسانی که در امر تحقیق کار می‌کنند، اندک است؛ اما این عزیزان با تلاش زیاد سعی می‌کنند تا با بررسی و نوشتن مقولات جدی و مهم، موسیقی را به جلو هدایت کنند. اگرچه مؤسسات انتشاراتی که اقدام به چاپ این گونه مقالات کنند، بسیار کم است و یا حتی می‌توان مدعی شد که وجود خارجی ندارد، اما بعضی از مؤسسات مانند شیدا و ماهور تلاش می‌کنند تا با سخت کوشی و بی هیچ نفع مالی و گاه حتی ضرر، پرچم دار طرح مسایل جدی موسیقی باشند. جای تأسف است که محققین این رشته قادر نیستند تا به چاپ همین اندک بررسی‌ها هم اقدام کنند. دولت محترم نیز در ایجاد مؤسساتی که به امر تحقیق موسیقی تاریخی ایران و منطقه بپردازد، کوشا نبوده و حتی دانشکده‌های موسیقی نیز بودجه‌ای برای چاپ این گونه مطالعات ندارند. شایان ذکر است که حتی نشر دانشگاه، شورای انقلاب فرهنگی، وزارت علوم و ناشران نیز هیچ گونه سرمایه‌ای برای برون رفت از این کمبود را در اختیار نداشته و ندارند. تازه این مشکلات وقتی درد آلود می‌گردد که بیش‌تر مؤسسات پخش، تمایلی به توزیع این گونه کتاب‌های تحقیقی ندارند و اگر در این راه قدمی برمی‌دارند، حداقل شش ماه تا یک سال اقدام به واریز مبلغ ناچیز فروش، نکرده و هیچ‌گونه تبلیغی که مخارجی را بر ایشان تحمیل کند نیز در نظر نمی‌گیرند.

نباید فراموش کرد که نویسندگان و محققین این راه که سالیان درازی را صرف مطالعه نموده‌اند، هیچ عایدی از قبل کارشان نداشته و این خود مشکل بزرگی برای جذب نیروهای جوان در عرصه‌ی تحقیق و تتبع می‌گردد. به نظر نگارنده دولت باید برای این گونه کتاب‌های تحقیقاتی و فصل‌نامه‌ها و نیز کتاب‌هایی چون کتاب سال شیدا، تسهیلاتی مانند دادن کاغذ، دستمزد

چاپخانه و غیره را تقبل کرده و به این وسیله نشان دهد که به امر تحقیقات که نتیجه‌اش می‌تواند برای مراکز آموزشی دانشگاهی کمک ارزنده باشد، علاقمند و متعهد است.

متأسفانه باید قبول کرد که فرهیختگان، دانشگاهیان، متخصصان علوم پزشکی، تحصیل کرده‌ها و روشنفکران اجتماعی و سیاسی، تمایل چندانی به شناخت مقوله‌ی موسیقی ندارند و این گونه کتاب‌ها را نمی‌خرند تا حداقل از موسیقی علمی (که دارای بستری مرده است)، دفاع کنند. هرساله با وجود بیش از یک میلیون دانشجو در رشته‌های علمی، افراد کمی به امر مطالعه در زمینه‌های علمی موسیقی می‌پردازند. وزارت علوم نباید مانند کشور آمریکا که از زمان کودتای فرهنگی در دوران «ترومن» علوم انسانی را از رشته‌های دانشگاهی حذف کرد، اقدام به حذف یا تضعیف آن نماید؛ چرا که این گونه، رابطه‌ی دانشجویان با دیگر علوم انسانی کم شده و بر سر متخصصان مانیز همان بلایی می‌آید که امروزه گریبان بیش‌تر کشورهای صنعتی را گرفته است؛ یعنی پزشکان و دیگر متخصصان تنها ذهن‌شان درگیر تخصص‌هایی می‌شود که امروزه - شاید به ناچار - توجه به علوم انسانی را که باعث اتصال همه‌ی علوم و کارکرد انسانی و اجتماعی آن می‌شود، از دست داده‌اند.

حکمت علوم در گذشته در این بود که علوم انسانی به صورت پیوسته، اخلاق حرفه‌ای را ترویج می‌داد و تاریخ اجتماعی را مد نظر داشت. برای فرد عالم مهم بود که از دستاورد علمی‌اش چه کسانی استفاده می‌کنند. این سوال مهم را خوشبختانه می‌توان مطرح کرد که: آیا نتیجه‌ی کار علما، به ویرانی زمین و انسان خواهد انجامید و یا بستر فضیلت انسانی را تقویت خواهد کرد و زمین عزیز ما را دچار سوانحی مانند گرمازدگی و آلودگی نخواهد کرد؟

چندی پیش شنیده شد که دولت محترم بودجه‌ی علوم انسانی را تا حد زیادی کم کرده است. دولت و مسوولین نظام باید به این امر مهم توجه کنند و به راهی وارد نشوند که دنیای غرب مدت‌هاست پیموده و علوم انسانی را از دیگر رشته‌های علوم حذف کرده است. زیرا این امر سبب شده که امروزه دیگر متخصصان قادر به درک کاربرد اجتماعی نتایج علمی خود نیستند، بلکه این کمپانی‌ها هستند که ذهنیت مصرفی را به همه‌ی جهان تحمیل نموده و فضیلت انسان را هر روز پایمال می‌کنند. به هر حال ما مؤسسات اندک فرهنگی و هنری تقاضا داریم تا مشکل ما را که شب و روز کار می‌کنیم، دریابند و بخش خصوصی نهادهای هنری و فرهنگی را بیش‌تر جدی بگیرند، زیرا این گونه مؤسسات در امر پیشرفت کشور بسیار مؤثر هستند.

در انتها از خوانندگان عزیز کتاب سال شیدا که هرساله منتشر می‌شود، تقاضا داریم تا با

معرفی این کتاب و فصلنامه‌ها و مجلات علمی دیگر کمک کنند تا خوانندگان مقولات موسیقی، رشدی رو به جلو داشته باشند. امروزه تیراژ کتاب در ایران بسیار اندک است و این زنگ خطری است برای عدم پیشرفت مردم، به خصوص متخصصان و دانشجویان که همواره یک قدم جلوتر از دیگر اقشار در حرکت هستند.

با عشق.

محمد رضا لطفی

www.ketab.ir